

De gemeente in de rol van situationeel regisseur

Hilvarenbeek, 25 januari 2008.

Advies: Concept beleidsplan 6 december 2007 'Meedoen, een kwestie van samendoen'.

Opmaat.

Iedereen die de ambitie heeft het gedrag van anderen te beïnvloeden onderkent dat dit geen incidenteel gegeven is, maar een continu proces. Dit proces bestaat uit het flexibel benaderen van participanten en het voortdurend inschatten van prestaties en niveaus alsmede uit het inzetten van de juiste (regie) instrumenten bij het sturen en ondersteunen.

1. Inleiding.

De doelstelling van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is het op gang brengen van een proces, waarbij burgers zich meer verantwoordelijk gaan gedragen naar zichzelf, maar vooral naar hun omgeving. Meedoen, participeren en verantwoordelijkheid nemen voor elkaar dat is het credo waarop overheden - ook de gemeente Hilvarenbeek - hebben ingezet voor de komende jaren. Daarbij heeft de gemeentelijke overheid, als regisseur al op voorhand aangegeven, maar ook gepraktiseerd, dat participatie door betrokkenen van groot belang is. De Participatieraad Wmo Hilvarenbeek i.o. is uitgenodigd een advies te geven op het onlangs in concept verschenen beleidsplan 'Meedoen, een kwestie van samendoen'. In de afgelopen maanden is de Participatieraad Wmo Hilvarenbeek i.o. ondersteund en geschoold omtrent dit verzoek te kunnen voldoen. In een bijeenkomst die voorafging aan de totstandkoming van bedoeld beleidsplan hebben zorgaanbieders en leden van de Participatieraad hun wensen aangegeven. Iedereen heeft zich achter de hierboven genoemde uitgangspunten geschaard. De Participatieraad Wmo Hilvarenbeek i.o. heeft samen met de gemeente een "procedure en tijdsplanning Advies Wmo" opgesteld. Daarom is het begrijpelijk dat de verwachtingen met betrekking tot de resultaten van de geleverde inspanningen van alle participanten hoog zijn.

Het nu voorliggende beleidsplan 'Meedoen, een kwestie van samendoen', het eerste Wmo beleidsplan van de gemeente Hilvarenbeek, geeft aan dat het op tal van terreinen goed gaat binnen de gemeente. Verschillende onderzoeken laten zien dat bewoners redelijk tot goed tevreden zijn met onder andere hun woon- en leefklimaat, de veiligheid en de mogelijkheden omeen rustige oude dag te beleven. Hulde aan het gemeentebestuur en de vele professionele en vrijwillige mensen die daar een steentje aan hebben bijgedragen. Natuurlijk gaat het op een aantal punten ook nog niet zo goed binnen de gemeente - maar zo laat het beleidsplan zien - op velerlei punten zijn activiteiten en acties gepland. Natuurlijk, het kan altijd beter. Niets aan de hand dus zou je zo zeggen, ware het niet dat een zeer ambitieus plan is gepresenteerd waarin de lokale overheid aangeeft tot verandering te willen komen! Meedoen, participeren, verantwoordelijkheid nemen!

2. Algemene opmerkingen.

2.1. Burgerparticipatie:

Meedoen, participeren en verantwoordelijkheid nemen (Civil Society) vraagt vooral een andere houding van overheid en burgers. Met de invoering van de Wmo wordt dit nieuwe beleid sturend gepropageerd. Het voorliggende beleidsplan laat te weinig uitwerking van dit nieuwe beleid zien. Te weinig wordt aangegeven op welke manier de gemeentelijke overheid expliciet gaat investeren in meedoen en gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen. De centrale regierol van de gemeente vertaalt zich in velerlei voorstellen waarin de gemeente daadwerkelijk de verantwoordelijkheid voor de regie op zich neemt, maar geen pogingen doet de eigen verantwoordelijkheid van burgers te versterken.

Advies:

Wanneer het gaat om meedoen en verantwoordelijkheid nemen voor elkaar denkt de Participatieraad Wmo Hilvarenbeek i.o. dat dit het beste aangepakt kan worden op kleinschalig niveau, bijvoorbeeld wijk- of kerngebonden. In die kleinschalige vorm kennen mensen elkaar en is het gemakkelijker tot een sfeer van verbondenheid te komen. Mensen komen gemakkelijker in beweging als het gaat om mensen die men kent dan om onbekenden.

Het advies is dan ook: breng in kaart waar burgerinitiatieven reeds aanwezig zijn en waar ze nog ontbreken. Bezie welke rol bij welk niveau van burgerinitiatieven gewenst is (de gemeente in de rol van situationeel regisseur).

2.2. Gelijke kansen – een mensenrecht:

Het uitgangspunt van de Wet maatschappelijke ondersteuning is vooral gericht op het terugdringen en voorkomen van sociale uitsluiting.

Ouderen vereenzamen, mensen met een beperking kunnen vaak niet deelnemen aan 'lokale' initiatieven, allochtonen worden moeizaam betrokken bij lokale organisaties, mensen met een financiële kwetsbaarheid kunnen zich moeilijk mengen in het actieve verenigingsleven en/of vrijwilligersactiviteiten, groepen jongeren voelen zich letterlijk buitengesloten en mantelzorgers worden vaker en zwaarder belast. Dit zijn slechts enkele van de vele voorbeelden.

Gelijke kansen en meedoen in de maatschappij is een mensenrecht. Helaas zoomt naar mening van de Participatieraad Wmo Hilvarenbeek i.o. het beleidsplan te beperkt in op het maatschappelijk ondersteunen van kwetsbare groepen op de vermelde beleidsterreinen.

De Wmo richt zich op het meedoen van kwetsbare groepen in de samenleving, onvoldoende wordt aangegeven wie tot de kwetsbare groepen behoren.

Advies:

Geef in het beleidsplan duidelijk aan wie die kwetsbare groepen zijn.

Het Sociaal en Cultureel Planbureau noemt in een onderzoek uit oktober 2004 de volgende risicogroepen met een relatief grote mate van sociale uitsluiting in volgorde van ernst:

1. Mensen met een (zeer) slechte gezondheid
2. Mensen met een geringe mate van psychisch welbevinden
3. Huishoudens met een inkomen onder de 105% van het sociaal minimum
4. Eenoudergezinnen
5. Huishoudens met meerdere werkloosheidsperiodes in de afgelopen 5 jaar (huishoudens < 65)
6. Huishoudens met laag inkomen
7. Niet westerse allochtonen
8. Mensen met een slechte beheersing van de Nederlandse taal
9. Geen werkenden in huishouden (huishoudens < 65).

Actualiseer dit voor de Hilvarenbeekse situatie.

Eén op de 10 volwassen Nederlanders heeft te maken met een vorm van sociale uitsluiting.

Geef in het beleidsplan integraal op alle beleidsterreinen aan hoe je die kwetsbare groepen gelijke kansen geeft. Beleid moet erop gericht zijn dat de kwetsbaren in onze samenleving altijd de aandacht krijgen die ze uit oogpunt van gelijke kansen verdienen.

2.3. SMART:

Expliciet is in het voortraject aangegeven dat het beleidsplan geschreven zou worden vanuit het principe SMART; Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden. Ook in het beleidsplan zelf (pag. 6) staat beschreven dat moet worden aangegeven welke resultaten de gemeente in de door het plan bestreken periode wenst te behalen. Naar onze mening is het beleidsplan 'Meedoen, een kwestie van samendoen' volstrekt niet geschreven in de SMART principes maar meer als een visie. Daarmee is het geen concreet beleidsplan.

Advies;

Maak het beleidsplan SMART(er) door de volgende aanvullingen:

- De Participatieraad Wmo Hilvarenbeek i.o. is zich ervan bewust dat het, zeker ook gezien de centrale doelstelling van het beleidsplan, gaat om een zeer ambitieus proces. Natuurlijk kan niet alles ineens aangepakt worden. Het is daarom van belang tot keuzes te komen. Keuzes die aangeven dat bepaalde beleidsterreinen (voorlopig) niet vanuit de doelstelling van de Wmo onder de aandacht komen en bepaalde beleidsterreinen wel. Het advies aan de gemeente is dan ook: Geef aan op welke terreinen, vertaald vanuit de uitgangspunten van de Wmo, de gemeente tot nieuw beleid wil komen en welke (voorlopig) nog niet. Hiermee wordt het beleidsplan Realistisch en Acceptabel.
- Geef voor deze beleidsterreinen duidelijk aan welke resultaten je wilt gaan boeken en op welke termijn. Geef duidelijk aan welk verwachtingspatroon iedereen van dit beleidsplan mag hebben. Dit voorkomt veel discussie en misverstanden. Hiermee wordt het beleidsplan Specifiek, Meetbaar en Tijdgebonden. Werk dit uit in een uitvoeringsplan als aanvulling op het beleidsplan.

2.4. Evaluatie, trends en analyses in het beleidsplan:

Van belang in een dergelijk ambitieus plan is aan te geven op welke manier en met welke criteria het plan geëvalueerd en geactualiseerd gaat worden. Wat de Participatieraad Wmo Hilvarenbeek i.o. vooral mist is de context van het beleid, de trends in de samenleving, een sterkte- en zwakteanalyse, hoe staat Hilvarenbeek er nu voor (nulmeting), huidig beleid en de toetsbaarheid ervan. We missen een duidelijke paragraaf "Sturing en regie". Er staat dat het beleidsplan iedere 4 jaar geactualiseerd wordt; dat is volstrekt onvoldoende.

Advies;

Zorg ervoor dat de uitvoering van het Wmo beleidsplan goed te managen is en ook dat over de voortgang en evaluatie goed te communiceren is. Hiervoor hebben we relevante, doelmatige en beschikbare informatie nodig. Die informatie krijgen we als we naast de beschrijving van de resultaten van de beleidsterreinen (SMART maken) ook aangeven volgens welke prestatie-indicatoren en kwaliteitsindicatoren we dit gaan meten. Voorbeelden hiervan zijn: Service level van het centraal loket, bereikbaarheid van accommodaties, klanttevredenheid bij zorgverlening enzovoort. Dit onder het motto: Meten is weten.

2.5. Terminologie:

De Participatieraad Wmo Hilvarenbeek i.o. heeft geconstateerd dat vele termen in het beleidsplan worden gebruikt die voor velerlei uitleg vatbaar zijn. Om enkele voorbeelden te noemen: wat verstaat de gemeente onder zelfredzaamheid, zelfstandig functioneren, kwaliteit goede mantelzorg, enzovoort. Een voorbeeld: wat is toegankelijkheid? Wij zijn van mening dat dit niet alleen fysieke toegankelijkheid is, maar ook bereikbaarheid, openingstijden, het uitnodigende karakter van het loket (o.a. de gelijke hoogte van het loket), de privacy, de deskundigheid van de medewerkers, 'leesbare' informatie voor iedereen en in het bijzonder voor kwetsbare groepen (braille, teksttelefoon, ringleiding, andere talen, enz), bejegening, servicegerichtheid, meedenken van ambtenaren en nog vele andere zaken. Als dergelijke zaken niet duidelijk gedefinieerd zijn kan dat aanleiding geven tot discussie en onduidelijkheid.

 Advies;

Maak een goede en duidelijke verklarende woordenlijst en voorkom daarmee dat termen op verschillende wijze worden geïnterpreteerd.

2.6. Betrokken partijen:

In het beleidsplan 'Meedoen, een kwestie van samendoen', wordt bij diverse speerpunten een aantal betrokkenen vermeld. Dit suggereert dat andere partijen niet betrokken worden bij de uitvoering van dit beleidsplan.

 Advies;

Noem betrokkenen niet in het beleidsplan. Doe dat eventueel wel in het uitvoeringsplan.

2.7. Cultuuromslag:

Het college van B & W wil sterk inzetten op het motto 'Meedoen, een kwestie van samendoen'. Bij Wmo wordt vaak gedacht dat het alleen gaat om geld voor mensen die zorg nodig hebben maar de Wmo is veel breder en veel complexer. Complex omdat de gemeente er veel nieuwe taken bij heeft gekregen waarbij van de gemeente een regierol wordt verwacht. Zorgtaken vragen om een inhoudelijk andere insteek: de burger is 'eerst zelfverantwoordelijk alvorens een beroep gedaan kan worden op professionele zorg', maar ook: 'de burger centraal stellen' en 'individueel maatwerk'.

Door de Wmo zijn wezenlijk andere termen binnen het gemeentelijke beleid geïntroduceerd namelijk: samenwerken, stimuleren en bevorderen. Dat vraagt om een andere manier van denken en werken van burgers en gemeente.

 Advies;

Gemeente, neem je rol als regisseur van deze cultuuromslag zeer serieus. Deze cultuuromslag is van toepassing op zowel de burgers als de gemeentelijke organisatie.

Burgers moeten geïnformeerd en bewust gemaakt worden van hun eigen verantwoordelijkheid voor hun zelfzaamheid ten aanzien van zorg, welzijn en wonen. Niet alleen voor zichzelf maar ook voor hun omgeving. Geef in het uitvoeringsplan aan hoe de gemeente hier invulling aan geeft.

De gemeentelijke organisatie moet een ontwikkeling doormaken in klantgericht denken en handelen. De Wmo vraagt om maatwerk, snel inspelen op trends en meebewegen met de burger. Ambtenaren zullen moeten leren anders om te gaan met burgers, leren anders te kijken naar een zorgvraag en de invulling van de zorgbehoefte. Hiervoor is training en scholing nodig.

In de interne procedures moeten we af van de hokjesgeest en meer kijken naar elkaars beleidsterreinen. Belangrijk instrument om dit binnen de gemeentelijke organisatie in werking te stellen is door in alle beleidsstukken aan te geven welke relatie zij hebben met de Wmo.

Agenda 22, (22 standaardregels van de Verenigde Naties) is hierbij een prima hulpmiddel. Wij adviseren dan ook om te onderzoeken, hoe agenda 22 als instrument kan worden ingepast binnen het gemeentelijke apparaat.

2.8. Budget:

Het invoeren van een nieuw beleid, het maken van een cultuuromslag en het ondersteunen van mensen uit kwetsbare groepen in de samenleving vragen ook om financiële ruimte door het financieel ondersteunen van nieuwe initiatieven.

 Advies;

Hier is geen ruimte voor structurele bezuinigingen op het budget van de Wmo. De oude structurele bezuinigingen dienen opnieuw beoordeeld te worden.

Geef via de eerder genoemde prioriteitenstelling aan wat nodig is en bepaal vervolgens wat dat gaat kosten.

3. Leefbaarheid en sociale samenhang.

Hilvarenbeek is prettig om te wonen, heeft een actief verenigingsleven en kent veel initiatieven, houdt het graag kleinschalig en is vergelijkbaar met de regiogemeenten. Woorden die in het hoofdstuk leefbaarheid en sociale samenhang duidelijk naar voren komen. Toch blijkt in de gemeente Hilvarenbeek veel aan de hand te zijn.

- 25 % van de jongeren vindt dat er te weinig activiteiten zijn.
- 10% van de ouderen voelt zich overdag soms tot vaak onveilig.
- 20% van de ouderen voelt zich s' avonds en 's nachts onveilig.
- 20% van de jongeren voelt zich onveilig.
- 15% voelt zich niet veilig in de eigen omgeving/wijk.
- 9% voelt zich onveilig in uitgaansgelegenheden.
- 45% van de ouderen voelt zich eenzaam.
- 10% van de ouderen voelt zich (ernstig) eenzaam.
- 33% van de mensen tussen 19 – 65 jaar voelt zich eenzaam.
- Ouders van jonge kinderen missen speel- en spelvoorzieningen.

Een kleine greep van belangrijke zaken die niet passen bij een kleinschalige gemeente waar het prettig wonen is.

Speerpunt 1. Het stimuleren van de verantwoordelijkheid:

Advies;

- Ambtenaren trainen en scholen in het aannemen van een open houding als burgers met initiatieven en plannen komen. Een open stimulerende houding levert de beste resultaten op qua meedoen en samendoen in de gemeenschap.
- Van de regisseur (gemeente) verwachten wij dat deze de nadruk legt op het stimuleren van het 'meedoen' en daarbij is een ruimhartig facilitering van initiatieven en plannen geboden.

Speerpunt 2. Multifunctioneel gebruik voorzieningen:

Advies;

- Onderzoek en stimuleer het samendoen tussen alle bevolkingsgroepen.
  - Hierdoor ontstaat samenspraak over samendoen en welzijn onder de burgers.
  - Uitgangspunt is: 'daar waar het kan, samen'.
- Creëer niet alleen multifunctionele accommodaties in alle kernen, maar ook waar nodig op wijk- en belangengroepniveau. Goed voorbeeld is de behoefte van de KBO Hilvarenbeek aan een eigen accommodatie.
  - Het onderzoek van Vitaal Hilvarenbeek onderschijft de behoefte hieraan.
  - Multifunctionele gebouwen dienen toegankelijk en uitnodigend te zijn voor de kwetsbare groepen uit de gemeente.
  - Stel bestaande accommodaties open voor (nieuwe) initiatieven waardoor het samendoen kan groeien.

Speerpunt 3. Deelname sport:

Advies;

- Stimuleer lokale organisaties (financieel) open te staan voor het laten integreren van kwetsbare groepen bij hun activiteiten. De deelname aan geïntegreerde sportactiviteiten is nu nihil en kan hierdoor structureel vergroot worden.
- Neem als regisseur natuurlijke obstakels weg op het gebied van toegankelijkheid van accommodaties en ook bij mensen met terughoudende denkbeelden.
- Stimuleer als regisseur deelname aan niet georganiseerde activiteiten zoals speeltuinen, speeltuinverenigingen en het (gratis) toezicht op spelende kinderen.

Speerpunt 4. Kunst & cultuur:

Advies;

- Doe als regisseur meer inspanningen om lokale verenigingen en organisaties te stimuleren tot deelname aan kunst - en cultuuractiviteiten.
- Betrek lokale organisaties/verenigingen bij de invulling van dagbesteding van kwetsbare groepen. De activiteiten gebeuren nu vooral in de regio buiten het eigen sociale netwerk van deelnemers.
- Verricht als regisseur inspanningen om kunst - en cultuuruitingen in alle kernen te behouden en daar waar mogelijk door middel van stimulering te laten groeien. Doe dit door het geven van subsidie en door te helpen bij het vinden van geldelijke middelen.

4. Opgroeien in Hilvarenbeek.

In de Participatieraad Wmo Hilvarenbeek i.o. is de stem van jongeren verloren gegaan omdat de jongerenwerker hiervoor geen tijd beschikbaar gesteld krijgt. Als Participatieraad Wmo Hilvarenbeek i.o. stellen wij het erg op prijs als de jongerenwerker deel kan uitmaken van de Participatieraad tot een vertegenwoordiger van de lokale doelgroep is gevonden om de stem van de jongeren te laten horen richting het gemeentelijk beleid.

De Participatieraad Wmo Hilvarenbeek i.o. heeft nu onvoldoende deskundigheid in huis om over dit hoofdstuk goed te kunnen adviseren.

Speerpunt 1. Versterken van de algemene voorzieningen waar jeugdigen gebruik van kunnen maken:

Dit speerpunt is sterk in zijn doelstelling maar zwak in de vertaling van deze doelstelling naar activiteiten. Kinderopvang en peuterspeelzaal worden als activiteit niet genoemd wel de subsidie ervan. Aangegeven is dat er een jongeren centrum in Hilvarenbeek komt maar niet hoe jongeren centra in andere kernen tot ontwikkeling komen of hoe de reeds bestaande jongeren centra zich verder ontwikkelen.

Advies;

- Ontwikkeling jongeren centra in de andere kernen is niet genoemd.
  - Geef aan wat nodig is in de andere kernen.
  - Geef aan hoe bestaande jongeren centra zich verder ontwikkelen.

Speerpunt 2. Sluitend aanbod in keten jeugd beleid, - zorg, - hulpverlening:

Advies;

- Ontwikkeling van het Centrum voor Jeugd en Gezin is een goed initiatief.
  - We adviseren deze ontwikkeling in samenwerking met andere gemeenten te doen omdat de problematiek in andere gemeenten vergelijkbaar is.
  - Integratie van het centrale meldpunt CJG met de één loketgedachte Wmo is een concrete kans om het één-loketbeleid meer inhoud en aantrekkingskracht te geven.
- Binnen het beleid willen we meer aandacht voor jongeren van 12+
- Jongeren van nu, vormen straks een belangrijke schakel in de sociale samenhang in alle kernen. Belangrijk is dat er voor onze jongeren betaalbare woningen zijn. Het beleidsplan mist op dit punt de schakel met de Woon-Zorgvisie.

Speerpunt 3. Onderwijsvoorzieningen:

Advies;

- Goed onderwijs is zeer belangrijk voor de ontwikkeling van de burgers maar ook voor de sociale samenhang in de totale gemeente. Samenwijs doet recht aan de aandacht die dit beleidspunt verdient.
- De ontwikkelingen op het gebied van onderwijs moeten in alle kernen gelijke tred houden.
- Binnen Samenwijs is het noodzakelijk kinderen uit kwetsbare groepen en met name kinderen met een beperking aandacht te geven door onderwijskrachten daartoe te stimuleren
- Deelname aan de school in de wijk bevordert het samendoen buiten de school en daarmee participatie in de gemeenschap.

5. Toegankelijkheid en participatie.

Wij delen met de gemeente het idee dat inwoners met (zorg)vragen in de breedste zin van het woord bij een centrale balie – één-loket – terecht moeten kunnen.

Advies;

- Ontwikkel het één-loket sneller en breder.
  - Ook een één-loket in alle kernen.
  - Ook een één-loket op afspraak thuis.
  - Inzetten op alle vormen van informatie en communicatie
- Verbeter de huidige centrale balie op het gebied van onder andere: de bereikbaarheid, de openingstijden, het uitnodigende karakter in het algemeen, privacy, leesbare informatie (digitaal, schriftelijk, audio), de cliëntvraag centraal stellen en het als uitgangspunt stellen van wat kan dat moet en wat moet dat kan.
- Train en school de baliemedewerkers op het gebied van kennis, bejegening, servicegerichtheid en inlevingsvermogen in de cliënt.

Speerpunt 1. Meedenken, meebeslissen:

Advies;

- Betrek burgers bij de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van het beleid. Het monitoren van het gehele proces vanaf het eerste contact tot het eindresultaat zorgt voor een continue verbeter- en leerproces.
Daar werkt de Participatieraad graag aan mee.
- Ontwikkel vooruitstrevend nieuw beleid afgestemd op de behoefte van kwetsbare groepen in de samenleving. Wees regisseur in de rol van trendsetter.
- Ondersteun blijvend de belangenorganisaties.

Speerpunt 2. Zelfredzaamheid:

Advies;

- Neem de zorgvraag van cliënt en de mantelzorger altijd als uitgangspunt, dat is het enige startpunt in het oplossen van knelpunten.
- Verspreid informatie niet alleen digitaal maar ook via andere media mogelijkheden. Alle informatie dient verkrijgbaar te zijn in leesbare (Jip & Janneke) taal.
- Optimaliseer de samenwerking met alle externe partners en breid die waar nodig uit.

6. Ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers.

Het fundament van de Wmo is naast de ondersteuning van de zorgvrager het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers. Zij vormen immers de pijlers in het sociale netwerk en zijn medeverantwoordelijk voor de sociale samenhang in een gemeenschap. Het belang van deze twee aparte groepen wordt benadrukt door het speciaal hiervoor benoemde prestatieveld.

Speerpunt 1. Mantelzorgers:

Mantelzorg wordt vaak beschouwd als 'iets wat er normaal bij hoort'. Toch spreken we pas van mantelzorg als het gaat om zorg die langdurig en intensief is voor een hulpbehoevende, chronisch zieke of gehandicapte partner, ouder, kind, vriend of buur. Dat wil zeggen dat het dus gaat om een zwaarbelaste groep mensen (24/7 zorg) die vaak onzichtbaar, kwetsbaar en onmisbaar is. Mantelzorgers lopen een groot risico zelf zorgvrager te worden

Advies;

- Ondersteun maatschappelijk organisaties die zich richten op het helpen van de lokale mantelzorgers. Maak hierbij wel prestatieafspraken.
- Ontwikkel als regisseur vooruitstrevend beleid voor:

- Het opsporen en informeren van ‘verborgen’ mantelzorgers onder andere door eerstelijns hulpverleners te stimuleren de sociale situatie van hun cliënten/patiënten in te schatten en hen zonodig te verwijzen
- Toepassen van de compensatieplicht
- Respijtzorg
  - Mantelzorgers hebben recht op minimaal 4 uur per week overname van de zorg thuis door professionals of vrijwilligers.*
  - Mantelzorgers hebben recht op zekerheid van 24-uurs-noodopvang bij onverwachte uitval van de mantelzorger.*
  - Mantelzorgers moeten, indien gewenst, minimaal 20 uur per jaar individuele ondersteuning, bemiddeling en lotgenotencontact krijgen.*
- Keuzevrijheid. Zorg dat werkelijk keuzes gemaakt kunnen worden.
- Kwaliteitsbewaking (kwaliteitsborging)
  - 50% van de mantelzorgers is al zwaar belast.
  - 7% van de mantelzorgers is extra zwaar belast.
  - 20% van de mantelzorgers bij dementerenden is extra zwaar belast
- Bijzondere doelgroepen mantelzorgers. (gehandicapten, kinderen, ouderen)
  - Mantelzorgers zouden geheel of gedeeltelijk vrijstelling van de sollicitatieplicht moeten krijgen.*
  - Mantelzorgers met een laag inkomen zouden een vergoeding moeten krijgen.*
- (H)erken als gemeente deze belangrijke kwetsbare groep in het (sociale)netwerk van de zorgvrager.
  - Mantelzorgers zijn geen vrijwilligers.
  - Een juiste bejegening is hiervoor een voorwaarde. Een proces dat niet alleen bij de ‘voordeur’ maar in alle gemeentelijke afdelingen juist toegepast dient te worden.
- Communicatie met deze (onzichtbare) groep mensen dient zo breed mogelijk ingezet te worden.

* uit de pleitnota ‘Barsten of beleid’ wat mantelzorgers en betrokkenen zelf minimaal aan (extra) ondersteuning nodig vinden, van Mezzo. Mezzo is de landelijke vereniging voormantelzorgers en vrijwilligerszorg.

Speerpunt 2. Versterken ondersteuning vrijwilligerswerk:

Advies;

- Speel snel en actief in op trends en andere maatschappelijke ontwikkelingen. De ‘moderne’ vrijwilliger is steeds vaker projectmatig verbonden aan organisaties, wisselt vaker tussen bestaande organisaties, en wil zich minder uren inzetten als vrijwilliger. Daardoor loopt de gemeente Hilvarenbeek - waar relatief veel vrijwilligers actief zijn - meer risico bij het continueren van voorzieningen. Het is daarmee onverantwoord nu pas beleid te ontwikkelen op zaken die 6 jaar geleden al een feit waren.
- Sneller en actiever, vereist een cultuuromslag binnen het gemeentelijke apparaat. Dit moet zo spoedig mogelijk ingezet te worden. Creëer beslissingsvrijheid voor ambtenaren waardoor zaken sneller afgehandeld kunnen worden.
- Erken en ben betrokken bij vrijwilligersactiviteiten. Stimuleer als werkgever deelname van de medewerkers aan vrijwilligersactiviteiten. Hierdoor ontstaat begrip, feeling en betrokkenheid bij de gemeenschap.

7. Zo lang mogelijk meedoen.

Mensen met een zorgvraag moeten zo lang mogelijk mee kunnen doen in de maatschappij en deelnemer blijven in het sociaal netwerk. Daarvoor is het noodzakelijk dat zij zo lang mogelijk zelfstandig blijven functioneren. Mensen uit kwetsbare groepen moeten zich kunnen ontplooiën en relaties onderhouden met mensen die zij zelfkiezen.

Advies;

- Lever als gemeente en (zorg)instanties in de eerste plaats een bijdrage aan individueel maatwerk voor de cliënt en leg in tweede instantie aan de cliënt een algemene voorziening voor. In het aanbod moet het deelnemen aan het sociale netwerk en maatschappelijk leven centraal staan in plaats van het goedkoopste aanbod. Daarnaast moet het aanbod PGB reëel zijn ten opzichte van

de andere aangeboden voorzieningen

- Verbeter de communicatie naar de zorgvragers en mantelzorgers over de mogelijkheden van voorzieningen en sociale contacten die al bestaan..
- Neem in het uitvoeringsplan de resultaten uit het onderzoek Vitaal Hilvarenbeek mee en verbreed die waar nodig naar alle kwetsbare groepen in de Hilvarenbeekse samenleving.

Speerpunt 1. Mensen in staat stellen te kiezen:

 Advies;

- Maak de lokale invulling van het landelijke gezondheidsbeleid concreter.

Speerpunt 2. Iedereen in staat te stellen zelfstandig te functioneren:

 Advies;

- Het opheffen van ‘onnodige’ belemmeringen is een noodzakelijk streven.
Dit mag echter niet ten koste gaan van individuele voorzieningen en louter worden gebruikt als kostenbesparing. Voorbeeld: Een keukenaanpassing kan een betere oplossing zijn dan een maaltijdvoorziening.
- Een bijdrage leveren aan ‘zo lang mogelijk zelfstandig wonen’ moet breder gezien worden dan de opsomming in het beleidsplan. Andere aandachtsgebieden zijn woningaanpassing, vervoersvoorzieningen, mantelzorgondersteuning, AWBZ voorzieningen enzovoort.
- Zet het opheffen van ‘onnodige’ belemmeringen gemeentebreed in.
  - Huizen bouwen die snel – goedkoop aanpasbaar zijn.
  - (Ver)nieuwbouw voorbereiden op domotica.
  - Woningen bouwen die bezoekbaar zijn voor rolstoelgebruikers. Dit geldt niet alleen voor de veranderende vraag van senioren.
  - Geen vergunningen geven aan evenementen die niet toegankelijk zijn.
Veel zaken kunnen in een bouwbesluit of verordening geregeld worden.
- In doelstelling 2 wordt gesproken over het subsidiëren van ouderenorganisaties in het kader van de Wmo. Dit is niet volledig. De overheid dient alle (vrijwilligers)organisaties die in het kader van de Wmo actief zijn financieel te ondersteunen.
- Naast het stimuleren van deelname aan werk, heeft de gemeente ook een actieve voorbeeldfunctie. Kwetsbare groepen dienen in alle lagen van de organisatie ingezet te worden.

Speerpunt 3. Mensen met een beperking zolang mogelijk zelfstandig:

 Advies;

- Bewaak dat de indicatiestelling onafhankelijk is van het aanbod aan voorzieningen en zorg. De indicatie dient objectief volgens de ICF-norm te worden vastgesteld en moet aansluiten op de behoefte van de cliënt.
- Er dient bij de onafhankelijke indicatie en het uiteindelijke individuele aanbod nadrukkelijk rekening te worden gehouden met de persoonlijke omstandigheden van de aanvrager en diens familie, huisgenoten enzovoort. Dit vereist maatwerk. Een passende duurzame oplossing is op termijn goedkoper dan een snelle algemene voorziening.
- Bij de indicatie dient vermeden te worden dat een stapeling van “gebruikelijke zorg” en mantelzorg ontstaat om overbelasting van de mantelzorger te voorkomen.
- De gemeente dient te formuleren wat zij verstaat onder “gebruikelijke zorg”.
- Ook bij dit speerpunt staat een opsomming van aanbod. Dit is zeker niet volledig en kan daardoor beter worden weggelaten.
- Bij doelstelling 2 van dit speerpunt wordt onder andere gesproken over de invalidenparkeerkaart en het aanpassen van de openbare ruimte.
Wij willen hier opmerken dat hiermee het zelfstandig functioneren niet is gewaarborgd als de naleving van regels niet wordt gecontroleerd. Vaak staan auto's op trottoirs en op voor mindervaliden bestemde parkeerplaatsen. Handhaving is in alle kernen voor verbetering vatbaar.

8. Preventie, zorg en opvang.

Op dit gebied heeft de gemeente Hilvarenbeek met de gemeenten regio Midden-Brabant een regionaal beleidskader 'Samen sterk voor kwetsbare burgers' ontwikkeld. Het aanpakken van dit beleidsterrein is regionaal en daarbij wordt gebruik gemaakt van het lokale sociaal netwerk. We constateren dat in overeenstemming met het Rijksbeleid de ouderwetse "bemoeizorg" in moderne vorm vanuit de buurtregie is teruggekeerd. Dat vinden we een positieve ontwikkeling en past bij de Wmo-gedachte van meedoen, samendoen en samen zorgen.

Advies;

- Stimuleer de regionale aanpak en zet deze om naar de lokale schaal.
- Op dit terrein blijven wij lokaal een adviesrol invullen.

9. Kwaliteit en verantwoording.

In de beleidsnota is niet duidelijk aangegeven hoe de kwaliteit van de uitvoering van het beleidsplan geborgd is. Klanttevredenheidsonderzoek, evaluatie van het beleid en benchmarking zijn onvoldoende middelen om tijdig miskwaliteit te ontdekken..

Advies;

- Met name op het gebied van indicatiestelling en zorgverlening is een adequate controle op de kwaliteit belangrijk.
  - Maak meetbare kwaliteitsafspraken.
  - Definieer frequente evaluatiemomenten: evaluatie moet een continue proces zijn.
- Wij willen een heldere en toegankelijke klachtenprocedure.
  - Maak het indienen van een klacht eenvoudig.
  - Geef burgers garantie op correcte behandeling van klachten.
  - Scheid klachtenbehandeling duidelijk van de zorgafhankelijkheid van de cliënt.
  - Maak de klachten onderdeel van kwaliteitscontrole.
- Definieer in het uitvoeringsplan hoe de kwaliteit en verantwoording van de uitvoering van het beleidsplan vorm worden gegeven. Visie en ambitie zijn in het beleidsplan voldoende aangegeven. Richt je in het uitvoeringsplan op resultaatbeschrijving, prioriteiten, prestatie-indicatoren kwaliteitsnormen en activiteiten op een tijdspad. Dat moet de basis vormen voor de evaluatie van het beleidsplan.
- De Participatieraad Wmo Hilvarenbeek i.o. vindt kwaliteit en verantwoording een belangrijk instrument om te komen tot een goed lokaal Wmo beleid. Daarom worden we graag betrokken bij advisering en inspraak op dit terrein.

Eindadvies.

Alle betrokken organisaties in de Participatieraad Wmo Hilvarenbeek i.o. hebben het concept nauwkeurig bestudeerd en zijn tot dit advies gekomen.

Wij adviseren bovendien over te nemen en het concept-beleidsplan conform de strekking van onze opmerkingen aan te passen. Mochten bepaalde opmerkingen niet overgenomen worden, dan vragen wij hier voor een schriftelijke motivatie. Wij gaan ervan uit dat dit advies - evenals de schriftelijke reacties hierop - integraal wordt meegenomen in de verdere procedure voor de vaststelling van het beleidsplan

Wij zien met belangstelling uit naar uw reactie op dit advies.

Tot slot

De gemeente in de rol van Situationeel regisseur, leider, berust op het gegeven dat de gemeente zicht heeft op de niveau's en kwaliteiten waarmee burgers hun verantwoordelijkheid manifesteren. In de ene gemeente of wijk zal dat van een behoorlijk hoog niveau zijn, in de andere situatie zal daar in geïnvesteerd moeten worden Een situationeel regisseur toetst, onderzoekt de situatie en past zijn stijl van leidinggeven aan op de situatie die hij aantreft. In het ene geval zal hij daarbij enkel faciliteren en van een afstand toekijken, in het andere geval zal hij stimuleren en ondersteunen.